

Такі ж екзистенційні питання виникають і при детальному аналізі інших прав четвертого покоління – кожне з є різким викликом, бо створюючи нові права, у дечому заперечуються інші. В цьому і полягає основна проблема щодо їх визнання або ж заперечення. З одного боку, ці права можна розглядати як певне порушення та звуження загальноприйнятих норм моралі, але з другого – як розширення вільного волевиявлення особи та її права розпоряджатися своїм тілом і життям на власний розсуд. Тобто, якщо розглядати «нові права» в такому контексті, то вони є лише розширенням можливостей особи, її особистої автономії. Поява прав тягне за собою позитивні наслідки, а саме вдосконалення правової системи, розвиток міжособистісних відносин та загальнолюдський розвиток [3].

Список використаних джерел

1. Корчак Є.О. Права людини четвертого покоління // Порівняльно-аналітичне право – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pap.in.ua/4_2017/103.pdf.
2. Барабаш. О. О. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. - 2016. - № 837. - С. 213-217.
3. Покоління прав людини // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8 – Заголовок з екрана.

**Студент 2-го курсу юридичного
факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка**

Шикір Дмитро Олександрович¹

ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ НОРМ ПРАВА З ІНШИМИ СОЦІАЛЬНИМИ РЕГУЛЯТОРАМИ У ПРАЦЯХ ВОЛОДИМИРА ВОЛОДИМИРОВИЧА КОПЄЙЧИКОВА

Актуальність теми мого дослідження обумовлена тим, що як нам усім відомо, право – це не єдиний носій функції регулятора суспільних відносин та суспільного порядку. Воно є частиною системи соціального регулювання, в яку входять і інші соціальні норми, а саме: норми моралі, звичаїв, традицій, релігії, політики, етики, корпоративні норми. Враховуючи те, що правові та інші соціальні норми забезпечують регулювання суспільних відносин та мають безліч спільних та відмінних рис, я б хотів співвіднести їх.

Спершу я б хотів співвіднести норми моралі з правовими нормами. Норми моралі – система принципів та правил, що формуються у суспільстві та регулюють поведінку на основі громадської думки з позицій суджень про добро і зло, справедливість і несправедливість, совість, гідність, обов'язок та честь. [1, с. 123].

Головним аргументом того, що норми моралі широко взаємодіють і співвідносяться з правовими нормами є те, що багато норм моралі стали правовими принципами (наприклад, принцип справедливості покарання, рівність та захист громадян та ін.) Також право включило в себе безліч оціночних понять морального характеру (честь, гідність, справедливість, цинізм та ін.) Нормам права і моралі притаманні спільні ознаки, які характерні для всіх соціальних норм (загальний характер, спрямованість на забезпечення справедливості, стабільності і порядку та ін.) [2, с. 12].

Водночас норми права і моралі мають відмінні ознаки:

1. За походженням – норми права встановлюються, закріплюються або гарантуються державою, а норми моралі поступово формуються у свідомості людей внаслідок їх еволюційного розвитку.

¹ Науковий керівник: Теремцова Н.В.

2. За формою зовнішнього виразу – норми права закріплюються у нормативно-правових актах (законах, указах, постановах), в той час як норми моралі, як правило, не мають письмової форми.

3. За сферою дії – норми права регулюють найважливіші суспільні відносини, що піддаються правовому впливу, а норми моралі регулюють практично всі суспільні відносини.

4. За способом забезпечення – норми права захищаються і гарантуються державою, а норми моралі забезпечуються внутрішнім переконанням та силою громадського впливу

Далі я б хотів співвіднести норми звичаїв з правовими нормами. Норми звичаїв – стійкі та звичні до виконання правила поведінки, що складаються історично в результаті багатократного застосування та зберігають свою дію протягом тривалого періоду. [1, с. 145].

Норми звичаїв також широко взаємодіють з правовими нормами. Доказом цього є те, що багато звичаїв підтримуються правом або навіть були санкціоновані державою і стали правовими нормами. А ті звичаї, які не були санкціоновані державою чи не підтримуються правом просто на просто стали розглядатися як правопорушення. Нормам права та звичаїв також притаманні спільні ознаки, які характерні для всіх соціальних норм. Водночас їх розрізняють за такими критеріями:

1. За походженням – звичаї формуються поступово через відтворення варіантів поведінки в подібних життєвих ситуаціях, а норми права складаються внаслідок взаємодії суб'єктів суспільних відносин.

2. За формою вираження – звичаї втілюються у поведінці людей, а правові норми закріплюються у нормативно-правових актах.

3. За часом набирання чинності – звичаї формуються поступово і так само відмирають, а правові норми набирають чинності у встановлені строки.

Також мою увагу привернули релігійні норми. Норми релігії – сукупність принципів та правил, заснованих на вірі у вищі сили та вищий сенс життя та діючих у відношенні представників певного віросповідання. [3, с. 40].

Релігійні норми, безсумнівно, широко взаємопов'язані з правовими нормами, тому що вони теж формально зафіксовані у відповідних джерелах: Біблії, Корані, та ін. [5, с. 85]. Головними відмінностями між цими нормами є те, що:

1. Релігійні норми, на відміну від правових, не несуть загальнообов'язкового характеру, їх авторитет забезпечується виключно силою віри.

2. Релігійні норми адресовані віруючим, а правові – усім членам суспільства і є загальнообов'язковими до виконання.

3. Виконання релігійних норм забезпечується заходами релігійно-морального впливу – їх порушник розглядається як грішник перед богом або певними санкціями (відлучення від церкви), тоді як правові норми забезпечуються застосуванням юридичних санкцій (штраф, позбавлення волі)

Цікавими соціальними регулюваннями, яка теж, безсумнівно, співвідноситься з правом є корпоративні норми. Корпоративні норми – правила поведінки, що вміщуються у програмних документах та рішеннях громадських організацій для досягнення мети їх функціонування. [4, с. 35].

Корпоративні норми, будучи формально закріпленими в документах певної спільноти, зовні схожі з правовими, але й вони не є загальнообов'язковими і служать засобом регулювання суспільних відносин лише всередині відповідної організації. Проте, якщо, наприклад, через якийсь внутрішній спір державі недостатньо існуючих правових норм, то вона може, з дозволу певної організації, використати ці корпоративні норми, з метою вирішення проблемного питання. Головні відмінності між цими нормами:

1. Корпоративні норми мають локальний характер, тобто поширюються тільки на

членів певної організації, тоді як правові норми є загальнообов'язковими.

2. Корпоративні норми створюються на з'їздах, зборах, засіданнях, в той час як правові норми приймаються уповноваженими на те органами.

3. За порушення корпоративних норм встановлюються корпоративні санкції (догана, попередження, зауваження), тоді як правові норми забезпечуються юридичними санкціями (штраф, арешт, громадські роботи).

Отже, роблячи висновок з того, що я написав вище, я можу з впевненістю сказати, що норми моралі, звичаїв, релігії, етики, корпоративні норми мали і мають значний вплив на виникнення, удосконалення та розвиток права і правових норм. Вони широко взаємодіють задля досягнення спільної мети – забезпечення суспільного порядку.

Список використаних джерел

1. Рабінович П. М. Норма права / П. М. Рабінович. Юридична енциклопедія в 6-т., т. 4 / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2002. – С. 189–190. – 720 с.

2. Селиванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин // Право України. – 2000. – № 10. – С. 10–20

3. Джолос С. В. Взаємодія і співвідношення права і моралі: легістський погляд / С. В. Джолос // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Вип. 5. – Т. 1. – С. 37–41.

4. Косьмій М. М. Мораль і право: питання розмежування та взаємодії / М. М. Косьмій // Науково-інформаційний вісник. – 2011. – № 3. – С. 33–38.

5. Полонка І. А. Нормативістська теорія Ганса Кельзена: аналітичний підхід / І. А. Полонка // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 7. – С. 83–86.

Курсант 109 групи Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ;

Шахрай Дмитро Володимирович¹

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Дефініція «міжнародного договору» міститься в Віденських конвенціях про право міжнародних договорів [1,2,3], відповідно до якої поняття "договір" означає письмову міжнародну угоду, укладену між державами на підставі норм міжнародного права, кількості пов'язаних між собою документів чи його конкретної назви.

Отже, основні риси такої угоди це, перш за все, його форма - письмова, а також суб'єкти - держави. У статті 3 Конвенції також визначається сфера її застосування, згідно з якою факт, що ця Конвенція не застосовується до міжнародних договорів, укладених між державами та іншими суб'єктами міжнародного права не письмово, не впливають на: а) юридичну силу таких угод; б) застосування норм, викладених у цій Конвенції, під юрисдикцією яких вони підпадають під дію міжнародного права, незалежно від цієї Конвенції; в) застосування цієї Конвенції у відносинах між державами в рамках міжнародних угод, учасники яких також є іншими суб'єктами міжнародного права.

Аналіз Віденської конвенції також дає підстави зробити висновок про наступне, а саме: міжнародні угоди позбавлені зворотної сили та застосовуються тільки щодо укладених договорів після вступу для певної держави. Важливим засобом захисту національних інтересів укладення міжнародних договорів полягає в забезпеченні права сторони на резервування дії в окремих положеннях міжнародного договору. Однак найважливіший аспект права міжнародних договорів - це наявність механізму

¹ Науковий керівник: Сербіна Н.О.